

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Elwiry Gliwskiej

pt. "Ocena jakości życia oraz stanu odżywienia pacjentów onkologicznych objętych
procedurą leczenia żywieniowego"

wykonaną pod kierunkiem prof. dr hab. Dominiki Guzek

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA RECENZJI

Podstawę formalną realizacji recenzji stanowi pismo Przewodniczącej Rady Dyscypliny Technologia Żywności i Żywienia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (z dnia 28.04.2025 r.) oraz rozprawa doktorska mgr Elwiry Gliwskiej. Podstawę prawną stanowi Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm) oraz Uchwała Nr 89-2022/2023 Senatu SGGW z 26.06.2023 r.

OCENA FORMALNA PRACY

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska składa się z dwóch części: pierwszej, obejmującej wprowadzenie oraz syntetyczny opis podjętej problematyki badawczej przedstawionej w publikacjach zamieszczonych w drugiej części opracowania. Przedłożone publikacje stanowią spójny tematycznie cykl zrecenzowanych artykułów naukowych w skład których wchodzi: 4 oryginalne prace twórcze.

1. E Gliwska, D Guzek, Z Przekop, J Sobocki, D Głąbska. Quality of life of cancer patients receiving enteral nutrition: A systematic review of randomized controlled trials
Nutrients 2021, 13 (12), 4551.
2. E. Gliwska, D. Głąbska, Z. Zaczek, J. Sobocki, D. Guzek: Influence of Enteral Nutrition on Quality of Life in Head and Neck Cancer and Upper Gastrointestinal Tract Cancer Patients within a Pair-Matched Sample. Nutrients. 2023, 15; 21:1-15.
3. E Gliwska, D Głąbska, Z Zaczek, J Sobocki, D Guzek. Multifactorial analysis of influences on quality of life in Cancer patients. Nutrients 2024, 16 (18), 3207.

4. E Gliwska, D Głąbska, Z Zaczek, J Sobocki, D Guzek. Nutritional Status and Information Provided to Polish Cancer Patients Assessed Using the EORTC QLQ-INFO25 Questionnaire. *Journal of Clinical Medicine* 2025, 14 (3), 697.

Wszystkie prace zostały opublikowane w czasopismach znajdujących się na liście Journal Citation Reports. Bibliometryczne wskaźniki charakteryzujące publikacje są wysokie, łączna liczba punktów wynosi 560, a sumaryczny IF 19,306. O merytorycznej wartości tych prac wypowiedzieli się wcześniej ich recenzenci.

We wszystkich publikacjach mgr Elwira Gliwska jest pierwszym autorem a Jej udział w opracowaniu jest dominujący i zgodnie z deklaracjami wynosi od 50 do 55%. Z informacji zawartych w oświadczeniach współautorów wynika, że mgr E. Gliwska była zaangażowana w opracowanie koncepcji badań, brała udział w ich przeprowadzeniu i analizie, w interpretacji wyników oraz przygotowaniu i korekcie publikacji. Uzyskała więc efekty kształcenia przewidziane wg Europejskich Ram Kwalifikacji dla ósmego (doktoranckiego) poziomu kształcenia. Praca doktorska liczy 129 stron, zawiera 7 rysunków i 46 tabel oraz teksty 4 publikacji wraz z oświadczeniami współautorów.

OCENA MERYTORYCZNA PRACY

Podstawowym warunkiem prawidłowego przebiegu wszystkich procesów życiowych dla człowieka jest systematyczne pobieranie pożywienia, a wraz z nim energii chemicznej zawartej w tym pożywieniu. Postęp cywilizacyjny a przede wszystkim gwałtowny rozwój nowych technologii i metod wytwarzania produktów żywnościowych spowodował że współczesny świat zalewany jest żywnością wysoko przetworzoną, bogatą w substancje chemiczne. Często są to substancje o niekorzystnym lub do końca znanym działaniu. Dodatkowo, nie zawsze właściwe nawyki żywieniowe lub mity dietetyczne bazujące na niesprawdzonych naukowo przesłankach prowadzą do negatywnych konsekwencji zdrowotnych. Obserwowane zmiany żywności i żywienia człowieka pozwalają na lepsze zrozumienie potencjalnych konsekwencji zdrowotnych, które wpływają na jakość życia. Coraz częściej żywienie, czy jego zaburzenia stanowią problem interdyscyplinarny, wymagający odpowiedniego poszerzenia diagnostyki przez różnych specjalistów. Odpowiednie żywienie, a także w zależności od etapu i zaawansowania choroby, leczenie żywieniowe to niezwykle ważny problem we wszystkich chorobach przewlekłych, a jego znaczenie w chorobach nowotworowych jest szczególnie istotne.

Przedstawiona do oceny praca obejmuje zaplanowanie badań, wybór i pozyskanie odpowiednich narzędzi oceny jakości życia, potrzeb informacyjnych oraz stanu odżywienia pacjentów onkologicznych. Przeprowadzona została analiza dokumentacji medycznej pacjentów oraz badania z udziałem pacjentów w wybranych do badań placówkach. Badanie składa się z 4 etapów. Na podstawie literatury Autorka wybrała metodę badawczą, przeprowadziła rekrutację pacjentów, zastosowała 2 kwestionariusze – jeden do oceny jakości życia i drugi do oceny jakości życia i ilości informacji otrzymywanych przez pacjentów onkologicznych. W celu oceny stanu odżywienia i sposobu żywienia uwzględnione zostały dane z dokumentacji medycznej pacjentów.

W piśmiennictwie polskim brakuje opracowań, które w przystępny i metodologicznie poprawny sposób wskazywałyby jak w codziennej praktyce klinicznej prowadzić pacjentów nowotworowych wymagających terapii żywieniowej. Żywienie osób z chorobą nowotworową należy dostosować do zaleconego leczenia, wspomagając i zwiększając efektywność terapii oraz minimalizując skutki uboczne. Właściwe żywienie może poprawić stan odżywienia pacjenta, może nie dopuścić do jego pogorszenia, co zwiększa szansę na wyleczenie. Ma wpływ na poprawę jakości życia a realizowane zalecenia dietetyczne ułatwić walkę organizmu z nowotworem. Odpowiednio dobrany sposób żywienia pacjenta musi uwzględniać wpływ poszczególnych składników odżywczych i grup pokarmów na przebieg choroby nowotworowej, jak i zachodzące interakcje między składnikami diety a stosowanymi lekami.

Mimo rosnącego zainteresowania tematyką jakości życia w kontekście zdrowia publicznego oraz postępem w leczeniu żywieniowym, istnieje mało badań skupiających się na ocenie jakości życia i czynnikach, które ją warunkują, zwłaszcza w jednorodnych grupach pacjentów onkologicznych. Dlatego podjęte przez Autorkę badanie pozwalające ocenić jakość życia oraz stan odżywienia pacjentów onkologicznych korzystających z różnych procedur leczenia żywieniowego, wypełnia tą lukę badawczą. Daje możliwość opracowania skutecznych wytycznych i rekomendacji, co może pozytywnie wpłynąć na efektywność leczenia i uzyskiwane rezultaty zdrowotne.

Mgr Elwira Gliwska prawidłowo sprecyzowała cel pracy, postawiła hipotezę badawczą główną i hipotezy szczegółowe. W celu przeprowadzenia badania opracowała narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza, które składało się ze standaryzowanych kwestionariuszy oceny jakości życia dedykowanych pacjentom onkologicznym. Do

kwestionariusza włączyła dodatkowe pytania dotyczące sposobu leczenia, stylu życia, sposobu przyjmowania pokarmów oraz sytuacji socjodemograficznej pacjentów. Zgromadzone dane zostały poddane analizie statystycznej.

W publikacji 1 pt.: „Analiza jakości życia pacjentów onkologicznych otrzymujących żywienie dojelitowe – przegląd systematyczny randomizowanych kontrolowanych badań”, przeanalizowała 761 opublikowanych artykułów naukowych, z czego 16 włączyła do badań. Badania porównywały pacjentów leczonych z zastosowaniem i bez zastosowania żywienia dojelitowego, pacjentów leczonych różnymi metodami żywienia dojelitowego lub żywionych dietami dojelitowymi o różnym składzie, a także pacjentów żywionych dojelitowo i pozajelitowo.

W publikacji 2 pt.: „Analiza wpływu żywienia dojelitowego na jakość życia pacjentów z nowotworem głowy i szyi oraz nowotworem górnego odcinka przewodu pokarmowego z zastosowaniem dobranych par pacjentów”, przeprowadziła badania dla wybranych 25 par i analizę w celu porównania jakości życia między pacjentami żywionymi dojelitowo i odżywiającymi się doustnie. Uwzględniona została charakterystyka pacjentów – wykształcenie, miejsce zamieszkania, zatrudnienie, sytuację ekonomiczną. Do ogólnej oceny stanu zdrowia pacjentów wykonała statystyki opisowe. Autorka wykazała, że w większości skal funkcjonalnych pacjenci z grupy badanej osiągalni niższe wyniki niż wartości referencyjne, co wskazuje na ich potencjalną niższą jakość życia.

W publikacji 3 pt.: „Wieloczynnikowa analiza aspektów wpływających na jakość życia pacjentów onkologicznych”, przeprowadziła ocenę stanu zdrowia w obszarach funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego, gdzie uwzględniona była także płeć i wiek pacjentów. Przeprowadzona została analiza wyników dla poszczególnych domen jakości życia z podziałem na osoby które korzystały i nie korzystały z pomocy dietetyka.

W publikacji 4 pt.: „Stan odżywienia i satysfakcja z jakości i ilości informacji przekazywanych pacjentom onkologicznym”, przedstawiła charakterystykę socjodemograficzną badanej grupy pacjentów onkologicznych. Następnie została przedstawiona lokalizację zdiagnozowanych nowotworów w badanej grupie pacjentów onkologicznych. Na podstawie statystyk opisowych przeanalizowała skale dotyczące informacji udzielonych pacjentom i skale dotyczące satysfakcji z otrzymanych informacji.

Na podstawie uzyskanych wyników sformułowała wnioski, w których Autorka potwierdziła główną hipotezę badawczą. Szczegółowe hipotezy badawcze zostały również zweryfikowane i potwierdzone badaniami. Uzyskane wyniki badań potwierdzają potrzebę monitorowania stanu żywieniowego oraz wdrażania wczesnych interwencji żywieniowych. Wdrożenie zindywidualizowanego podejścia do pacjenta może przyczynić się do poprawy jakości życia pacjentów.

Autorka przedstawiła bardzo rozbudowane ale znakomicie uporządkowane wyniki badań. Układ publikacji pozwala na zapoznanie się z problemami żywienia w chorobach nowotworowych. Wykorzystała aktualne piśmiennictwo.

UWAGI

Przedstawione stwierdzenia są powiązane z obszernymi wynikami badań własnych. Zostały sformułowane w sposób rzetelny i uzasadniony. Są bardzo szczegółowe. Według mnie, to co jest w treści podsumowania łączy wszystkie wyniki w klarowną całość i można zaproponować w postaci czterech głównych wniosków.

Podsumowując, część teoretyczna przedstawiona we wprowadzeniu do pracy nie budzi zastrzeżeń. Została przygotowana na podstawie obszernej, aktualnej i trafnie dobranej literatury przedmiotu. Część doświadczalna została opisana wyczerpująco. Cele badania zostały nakreślone właściwie, a przeprowadzone badania pozwoliły na ich realizację. Główna hipoteza badawcza i szczegółowe hipotezy zostały jednoznacznie sformułowane i prawidłowo zweryfikowane. Badania przeprowadzono z dużą starannością, przy pomocy dobrze dobranych, aktualnych metod badawczych. Analizę statystyczną przeprowadzono rzetelnie, z wykorzystaniem odpowiednich metod, a interpretacja wyników pozwoliła na sformułowanie prawidłowych wniosków. Wnioski są spójne z celem i zakresem badań. Praca stanowi niezwykle cenną, wszechstronną pozycję. Pokazuje, że po zakończeniu leczenia przeciwnowotworowego trzeba prowadzić edukację żywieniową przez indywidualne i grupowe poradnictwo dietetyczne. Niezwykle cenne dla lekarzy jest interdyscyplinarne spojrzenie na zagadnienia żywienia pacjentów.

Praca wnosi nowe elementy wiedzy z zakresu technologii żywności i żywienia. Wskazać można także potencjalny aspekt aplikacyjny pracy, uzyskaną wiedzę można wykorzystać praktycznie podczas edukacji żywieniowej i opracowania programów profilaktyki żywieniowej. Całość pracy oceniam pozytywnie, ponieważ spełnia ona wymóg

oryginalnego rozwiązania problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki. Mgr Elwira Gliwska posiada umiejętność opracowania koncepcji badań, potrafi zaplanować i wykonać eksperyment, umie także opracować wyniki badań oraz przygotować pracę do druku w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym.

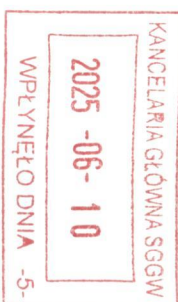
WNIOSEK KOŃCOWY

Przygotowana przez mgr Elwirę Gliwską rozprawa doktorska zatytułowana „Ocena jakości życia oraz stanu odżywienia pacjentów onkologicznych objętych procedurą leczenia żywieniowego”, stanowi oryginalne i wartościowe osiągnięcie, wnoszące znaczący wkład do dyscypliny technologia żywności i żywienia oraz poszerzające stan wiedzy z zakresu przedmiotu badań. W pełni spełnia ona warunki określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. ,poz. 1668 z późn. zm.). W związku z tym, wnoszę do Rady Dyscypliny Technologia Żywności i Żywienia SGGW w Warszawie o dopuszczenie mgr Elwiry Gliwskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

UNIWERSYTET PRZYRODNICZY W LUBLINIE
Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii
K A T E D R A C H E M I I
20-950 Lublin, ul. Akademicka 13
skr. poczt. 158, tel. 81 445 68 46
fax 48 (81) 533 35 49, 533 37 52

11801/2025

POLECONY
PRIORITAIRE

R

(00)659007734484564828

(00)659007734484564828

(00)659007734484564828

Poczta Polska

Opłata pobrana _____ zł _____ gr

2024

OPŁATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A.
ID nr 569650/L

Biurow Obsługi Nauki

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

ul. Nowoursynowska 166

02-787 Warszawa